

Økonomisk bistand

-Hva avgjør hvem som mottar norsk økonomisk bistand?

POL2900 – Komparativ Politikk
Kandidatnummer: 10075

Sofie Sæther

Vår 2019

Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU

Antall ord: 6693

Sammendrag

Denne oppgaven har til hensikt å beskrive den økonomiske bistanden Norge har bidratt med siden 1960 frem til 2014. Mer spesifikt ønsker jeg å se på om Norge gir økonomisk bistand strategisk. Den rådende teorien skulle tilsi at dette er tilfellet, men Norge virker å skille seg ut fra andre land. Grunner til dette kan trolig være at vi aldri har hatt kolonier, vi har ikke en sterk religionsoverbevisning og vi er et fritt demokrati. Norge er demokratiforkjempere, og har gjennom flere år vært med på å bidra til det som er et ønske om å innføre demokratier. Det er altså et sammensurium av ulike faktorer som påvirker den norske bistanden. Oppgaven ønsker å gi et innblikk til dette og finner at Norge ikke gir mer norsk ODA til de som stemmer likt som de i FNs generalforsamling.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	4
2.0 Teori.....	5
2.1 Bistand – begrepsavklaring.....	5
2.2 Strategiske stater.....	6
2.3 Nordisk bistand	7
2.4. Norsk bistand	8
2.5 Teoriens begrensinger	8
2.6 Valg av hypotese.....	9
3.0 Metode	9
3.1 Kvantitativ metode	9
3.2 Valg av datasett.....	10
3.3 Variabelbeskrivelse.....	11
3.3.1 Avhengig variabel	11
3.3.2 Hoved-uavhengig variabel	12
Figur 3.1	13
3.3.3 Kontrollvariabler	13
Figur 3.2	15
3.4 Deskriptiv statistikk.....	15
Tabell 3.1.....	15
4.0 Analyse	16
4.1 Regresjonsanalyse.....	16
4.2 Modellene, regresjonsanalyse 1	16
Tabell 4.1.....	16
4.3 Modellene, regresjonsanalyse 2	18
Tabell 4.2.....	18
4.4 utfordringer og svakheter ved modellene	19
5. Diskusjon.....	20
Tabell 5.1.....	21
Tabell 5.2.....	21
Tabell 5.3.....	21
6. Konklusjon.....	23
7. Litteraturliste.....	24

1. Innledning

Bistand har i flere år vært et hett tema, og særlig har det vært diskusjon om hva slags bistand som er mest effektiv. Det rår uenigheter blant forskerne om hva slags bistand som fungerer, og om intensjonen bak bistanden har betydning. Økonomisk bistand er et viktig fagfelt, fordi det brukes mye ressurser på bistand som har vist seg å også ha negative konsekvenser. Det virker fornuftig å identifisere de strategier og den bistand som faktisk fungerer. Litteraturen som finnes på dette emnet fokuserer spesielt på effekten av, og resultatene av, bistanden. Men hva er det egentlig som driver bistanden? Og hvordan er motivasjonen i Norge, hva avgjør hvem som mottar norsk bistand? Dette er noen av de spørsmålene denne oppgaven skal prøve å besvare.

I 2000 ble det gitt ut en viktig rapport om økonomisk bistand fra Alberto Alesina og David Dollar. De hevdet blant annet i sin konklusjon at økonomisk bistand hadde kun i beste fall ført til delvis bedring av fattigdom og delvis bedring i den økonomiske veksten (Alesina & Dollar, 2000, s. 55). Etter mange år med stor tro på at bistanden fungerte godt kom denne rapporten overraskende på en større del av befolkningen. I rapporten kom det frem at bakgrunnen for å gi bistand påvirker effekten av den økonomiske bistanden. Ettersom forskning viser at donorens hensikt med bistanden påvirker bistandens effektivitet er det klart at dette må tas med i beregning for hvordan man skal håndtere de penger som er satt av til økonomisk bistand. Dette argumenterer blant annet Axel Dreher, Vera Z. Eichenauer & Kai Gehring (2016) i sin analyse. Dersom det er mulig å bli enig om den strategi som fungerer best for at økonomisk bistand skal fungere vil det være et stort steg i riktig retning (Dreher, Eichenauer & Gehring, 2016, s. 2). Det vil si at den økonomiske bistanden kan fungere bedre dersom giverens intensjoner og organisering er bedre peilet inn. Dette er grunnen til at jeg har valgt følgende problemstilling for min bacheloroppgave: *Hva forklarer økonomisk bistand, og hva avgjør hvem som mottar norsk bistand?*

På bakgrunn av denne problemstillingen vil det fokuseres på norsk økonomisk bistand.

Oppgaven følger videre med et teorikapittel, dette kapittelet legger grunnmuren for oppgaven. Videre kommer metodekapittelet med datasettene og empiri. Deretter vil jeg analysere og til slutt presentere en diskusjonsdel og konklusjon.

2.0 Teori

I denne delen av oppgaven presenteres de ulike teoriene om bistand som er relevante for denne oppgaven. Særlig vil to hovedteorier forklares, og noe teori om norsk bistand. Disse vil danne grunnlaget for videre analyser av tematikken. Seksjonen vil dekke teori om strategiske stater, teori om at de nordiske statene gir mindre strategisk og teori om norsk bistand. Det blir presentert to forskjellige teorier om økonomisk bistand, den første ledende teorien tilsier at stater er strategiske, den andre teorien tilsier at de nordiske landene er engasjerte uavhengig strategi. I tillegg vil det gis en forklaring av bistand, da dette er et begrep som det er viktig å kjenne til ettersom det kan ha forskjellige betydninger. Begrepet brukes i ulike sammenhenger på forskjellige måter, du kan ha bistand i form av fysisk hjelp og her refereres det til den bistanden som staten forvalter. I tillegg er det relevant for oppgaven at den type bistand som er brukt som mål i arbeidet er det samme.

2.1 Bistand – begrepsavklaring

I denne delen av oppgaven er det økonomisk bistand som skal defineres. Målingsinstrumentet som er brukt i oppgaven, ODA vil være den ledende forklaringen på økonomisk bistand. ODA som står for official development aid, er en betegnelse for overføring av lån, gaver eller teknisk assistanse gitt fra de offentlige myndigheter direkte til et utviklingsland (OECD, 2019). Utover dette gis det økonomisk bistand til multilaterale organisasjoner som FN og verdensbanken. Det er en egen komite i OECD, som er en organisasjon for økonomisk samarbeid og utvikling som fastlegger hvilke land som kvalifiserer til å motta ODA (OECD, 2019). Det er svært mange land som kvalifiserer for støtte, så OECD nedfestet av FN er ikke definerende for hvem Norge gir sin bistand til. Til nå består listen av over 150 land, og den er stadig i oppdatering og endring. Det som hovedsakelig bestemmer om du kommer på denne listen er BNP per innbygger, dersom denne går under en gitt sum vil du kvalifisere til å kunne motta ODA (OECD, 2019). Ettersom det er norsk ODA som er ønsket å forske på, er det naturlig å definere økonomisk bistand med hensyn til dette. Oppgavens referering til ordet bistand og økonomisk bistand vil derfor referere til ODA.

2.2 Strategiske stater

Statens tilstand har stor betydning for hvordan landet velger å fordele ut sine statlige midler. Fellestegn for både demokratiske og autokratiske stater er likevel at de er strategiske. Dersom den demokratiske bistanden truer den politiske makten og overlevelsestrategien til den som sitter med makten vil det bli sørget for at bistanden går dit det er mest hensiktsmessig for den maktinnehavende (Lührmann, McMann, van Ham, 2018, s. 6). Strategiske stater defineres her til å bety at de forsøker hele tiden å gjøre de beslutninger som gir staten. Det betyr at i et valg om å gi økonomisk bistand vil landet gjøre prioriteringer som gir en positiv effekt også for landet selv. Teorien til Lührmann, McMann og van Ham (2018) tilsier likevel at det som gir staten kan i noen tilfeller være det som gir den maktinnehavende (Lührmann, McMann, van Ham, 2018, s. 6). Forskjellen mellom autokratiske og demokratiske regimer er at ledere av demokratier har som regel tilpasset sin strategi til å passe med de ledende demokratiske institusjonene som FN (Lührmann, McMann, van Ham, 2018, s. 7). Det er flere forskere på området som hevder at det er nabofaktorer og geopolitiske motiver til å gi bistand. Alesina og Dollar (2000), Easterly (2003) og Rajan og Subramanian (2008) hevder alle at den strategiske geopolitiske posisjonen landet ønsker seg er i stor grad med på å påvirke den økonomiske bistanden. Her er det flere faktorer som blant annet kan påvirke utfallet, hvordan det enkelte land velger å stemme i FNs generalforsamling, om det har vært en koloni av landet og om landet deler felles språk og kultur (Alesina og Dollar, 2000, s. 47).

Hans Morten Haugen (2016) har i sin bok, *Kampen om utviklingen*, beskrevet noen av de kjennetegn ved stater som lykkes og ikke lykkes i forvaltningen. I denne boken kommer det frem at strategi har svært mye å si for hvor effektiv bistanden er. Det er helt nødvendig å gjøre navigering i en verden full av kulturer, lange historier og konkurranse. Hver enkelt stat må ta de forutsetninger som er best for en selv (Haugen, 2016, s. 87). Endring og utvikling er to vanskelige prosesser, fordi de som sitter ved makten som oftest ikke ønsker endring. Det å velge å bli med på å støtte en utviklingsprosess med økonomisk kapital er derfor utfordrende dersom det truer den maktinnehavendes posisjon (Haugen, 2016, s. 87). Typiske grunner til at det skjer er dermed basert på taktiske grunner som de ovennevnte faktorene. Det å tenke strategisk og på landets interesser er selve essensen i utenrikspolitikk (Matlary, 2002). Likevel kan det å ha altruistiske interesser også være en form for strategi for landet og utenrikspolitikken (Matlary, 2002).

2.3 Nordisk bistand

Denne delen av teorien er interessant sett på med nordiske øyne og et alternativ til den generelle teorien om at alle stater tenker strategisk. De to forskerne Camelia Minoiu og Sanjay G. Reddy (2009) har gitt ut en artikkel som viser at bistand fra de nordiske landene er mer effektiv, og har større sannsynlighet for å lykkes. I tillegg bekrefter de at nordiske land har en tendens til å delta og bistå over hele verden. De nordiske landene er altså mindre fokuserte på å delta og fremme sin økonomiske bistand spesifikt (Minoiu og Reddy, 2009, s. 16). Opprinnelig er dette en bekreftelse av den teorien Alesina og Dollar (2000) presenterte. De nevner at de nordiske landene har i større grad korrekte intensjoner (Alesina og Dollar, 2000, s. 33). Dette finner Minoiu og Reddy (2009) at stemmer mellom 1960-1990, altså den økonomiske bistanden de nordiske landene har bidratt med i denne tidsperioden (Minoiu og Reddy, 2009, s. 16). De nordiske landene er altså representert med sin økonomiske bistand overalt, ikke nødvendigvis i en omfattende grad, men likefullt tilstedeværende. Det betyr altså at de nordiske landene i en forstand er mer oppofrende, og muligens tryggere, på sin egen styreform. Fra den ovennevnte teorien virker det riktig å si at overlevelsesstrategien til den maktinnehavende spiller inn på den økonomiske bistanden. Det kan derfor være grunnlag til å si at den nordiske lederen føler seg tryggere i sin posisjon og dermed mer villig i fordelingen av ressurser.

Det er vanskelig å skille mellom politisk motivert og utviklingsorientert bistand. Intuitivt virker det riktig å tro at utviklingsorientert bistand fungerer bedre enn politisk motivert bistand. Dreher, Eichenhauer og Gehring (2016) bekrefter dette i sin artikkel. De viser at politisk motivert bistand er mindre effektiv enn gjennomsnittlig bistand (Dreher, Eichenauer, & Gehring, 2016, s. 5). Grunnen til at teorien har oppstått er fordi politisk motiverte bistandsprosjekter ofte reduserer motivasjonen til donoren. Motivasjonen blir redusert slik at de ikke er like villig til å legge så mye i prosjektet som kreves for at bistanden skal lykkes (Dreher, Eichenauer, & Gehring, 2016, s. 5). Tatt denne teorien i praksis er det forståelig at Norge som har som mål å fremme langsiktig økonomisk vekst har en annen strategi enn en som baserer seg på politisk motivert strategi (Utenriksdepartementet, 2017).

2.4. Norsk bistand

Denne oppgaven har til hensikt å forklare noen av de faktorer som påvirker bistand med spesielt fokus på norsk bistand. Derfor er det selvfølgelig naturlig å ha med en teoridel som sier noe om den teorien vi allerede har om norsk økonomisk bistand. Det er en god del fakta som kan sies om norsk bistand, dette er interessant på et diskusjonsnivå og vil derfor komme senere i oppgaven.

Terje Tvedt er historiker og professor, og har skrevet flere bøker om norsk økonomisk bistand. Blant annet har han skrevet *Det internasjonale gjennombruddet*, som fikk mye oppmerksomhet i media. I denne boken har han blant annet skrevet om norsk bistand. Tidvis kan det fremstå som at norske myndigheter og enkeltpersoner er for naive i sin tro på bistandens effekt. Videre har professoren en teori om at det var USA som gjorde Norge til et bistandsland (Tvedt, 2017, s. 34). Bakgrunnen for denne teorien er USAs ønske om fotfeste i Europa etter 2.verdenskrig.

Norsk utenrikspolitikk er relevant med tanke på økonomisk bistand fordi utenrikspolitikken er med på å prege fordelingen av ressursene i bistandsbudsjettet. Hva er det så som er tanken bak beslutningene, teorien som ligger til grunn for valgene? Teorien bak den norske utenrikspolitikken finner vi i tre ulike modeller. Det er forholdet mellom verdidiplomati og realpolitikk som splitter den norske utenrikspolitikken fra hverandre (Matlary, 2002). Vektingen mellom hva som er realpolitisk og hva som er best for verdidiplomatiet er det som må tas i betraktning i valget av bistandsmottaker (Matlary, 2002). Modell 1, er aktivisten som setter i gang verdidiplomati, uten å tenke strategisk på hvilken makt det vil gi. Modell 2, er aktivisten som tenker strategisk som tenker på landets omdømme og synlighet. Til slutt er det modell 3 som er realpolitikeren som er opptatt av utenrikspolitiske interesser gjennom strategisk helhetstenking (Matlary, 2002). Denne teorien tatt i betraktning, virker det riktig å tro at Norges utenrikspolitikk er preget av flere dimensjoner som sammen skaper en strategi.

2.5 Teoriens begrensinger

Denne delen av oppgaven er inkludert fordi jeg ønsker å informere om at den teorien som finnes på dette temaet ikke er like fokusert som ønsket. Jeg har likevel funnet det nyttig å gå

gjennom noe av den eksisterende teorien på økonomisk bistand til tross for at den ikke er like spisset som forventet. Teoriens begrensninger er en ulempe for å svare på problemstillingen, men gir samtidig rom for å belyse et tema som ikke er så godt kartlagt.

2.6 Valg av hypotese

Det teoretiske bakteppe som nå er lagt til grunn for oppgaven har ledet frem til en valgt hypotese for oppgaven. Ettersom jeg har presentert to teorier, en teori som tester den rådende teorien vil hypotesen basere seg på den etablerte teorien om strategiske stater. Videre har hypotesen hovedsakelig blitt utformet i det håp om å finne ut av noe om hvordan Norge gir bistand, og hvordan beslutningen om hvem man velger å gi til blir besluttet. Teorien viser at det er flere faktorer som påvirker dette, men jeg har kommet frem til følgende hypotese. Hvorvidt denne kan bekreftes vil avhenge av å se på statistiske og signifikante sammenhenger, dette må gjøres med åpenhet og kontrollering av mulige feilkilder.

H1: Norge gir bistand strategisk, og hvor mye norsk bistand et land mottar vil derfor korrelere med hvor likt landet har stemt i FNs generalforsamling.

3.0 Metode

Metodedelen i denne oppgaven vil først presentere valg av metode, som i dette tilfelle er kvantitativ metode. Deretter vil de ulike datasettene som er benyttet bli presentert og forklart, og deretter en variabelbeskrivelse. I variabelbeskrivelsen vil det bli redegjort for valg av variabler og sammenheng mellom avhengig og uavhengig variabel.

3.1 Kvantitativ metode

Målet med denne oppgaven er å se på årsakene til norsk bistandsgiving, og hvorvidt den er strategisk. Det er derfor hensiktsmessig å benytte seg av den kvantitative metoden, ettersom det da er mulig å teste effekten av de ulike variablene opp mot hverandre. Det er også i større grad mulig å generalisere resultatene dersom den kvantitative metoden benyttes (Ringdal, 2013, s. 104). Den kvantitative metoden gjør det også mulig å teste på et stort utvalg, og dermed prosessere en større datamasse mer effektivt. I oppgaven er det ønskelig å se på om stemmegivningen i FNs generalforsamling påvirker valget av mottaker av norsk bistand i

betydelig grad. Dette gjøres best ved bruk av den kvantitative metoden fordi det blir mulig å sammenligne variabler (Ringdal, 2013, s. 104). Programmet som er benyttet for å få frem resultatene, og sette datasettene sammen er Stata. Stata er et statistikkprogram, i dette programmet er det lett å navigere og frembringe regresjonsanalyser, som blir benyttet i denne oppgaven.

3.2 Valg av datasett

I denne oppgaven har jeg benyttet meg av tre forskjellige datasett. Det første datasettet er *United nations general assembly voting data* og i datasettet er det mulig å velge mellom ulike datasett igjen. Det som er valgt i denne oppgaven er dyadic data, det er en samling av hvordan landene i FN's generalforsamling har stemt fra 1946 frem til 2014. Grunnen til å velge dyadic tab er at det er lettere å bruke denne dataen for å sammenligne. Her er det fokus på hva de ulike landene har stemt ved ulike problemstillinger for deretter å finne et snitt. Datasettet er en samling over flere år og er derfor stort og det er Erik Voeten Dataverse som står for publikasjonen. Grunnen til at denne dataen er benyttet er fordi jeg ønsker å se på om Norge gir bistand til de landene som stemmer likt som Norge i FN's generalforsamling. I tillegg er dette datasettet svært godt egnet for å fremvise statlige interesser (Voeten, 2012, s.13). Det vil si at gjennom bruk av datasettet er det mulig å detektere noen av de strategier stater innehar. I dette datasettet finnes det 22 ulike variabler, og to av disse variablene vil jeg komme tilbake til i variabelbeskrivelsen.

Det neste datasettet er hentet fra Norad, dette er benyttet for å få norsk ODA, ODA står for Official Development Assistance. Grunnen til at dette datasettet er valgt er at Norad henter sin data fra OECD, som er en verdensanerkjent organisasjon som samler informasjon fra hele verden om blant annet bistand (OECD, 2019). Datasettet strekker seg fra 1960 og helt frem til 2018. Fra teoridelen kommer det frem i metodedelen viktigheten av defineringen av bistand som er definert fra det valgte datasettet.

Det siste datasettet er benyttet for å sette inn kontrollvariabler etter at de to forrige datasettene er satt sammen. Her har jeg valgt å bruke datasettet V-Dem, *Varieties of Democracy*.

Datasettet er samlet av flere tusen sosiologiforskere som jobber med demokrati og styreform (Mechkova og Sigman, 2016). Det er den utvidede utgaven av V-Dem som er benyttet i denne oppgaven. Denne versjonen inneholder over 350 variabler som omhandler diverse sosioøkonomiske forhold. Det som spesielt var ønsket i denne oppgaven var oversikt over demokrati, BNP per innbygger, konflikt, frihet fra tortur og gjennomsnittlig levealder.

Reliabilitet og validitet har også vært i fokus i valg av datasett. Reliabilitet handler om å bruke samme måleinstrument og fortsatt få det samme resultatet flere ganger. Validitet meddeler om man måler det man faktisk ønsker å måle (Ringdal, 2013, s. 96). Felles for alle datasettene er at de trolig har gode målingsinstrumenter som fører til en god reliabilitet. Det er vanskelig å si noe konkret om validiteten, men det er ikke grunnlag for å betvile den. Likevel er det viktig å huske at god reliabilitet ikke nødvendigvis fører til god validitet, ettersom variablene blir analysert i større grad vil det bli lettere å si noe om validiteten (Ringdal, 2013, s. 96). De videre figurer og tabeller som blir fremvist i denne oppgaven er hentet fra de nevnte datasettene og deretter behandlet i Stata. Kontrollvariablene er hentet fra V-Dem-datasettet (Coppedge et. al., 2019b).

3.3 Variabelbeskrivelse

For denne oppgaven er det hensiktsmessig å inkludere alle land som er med i FN. Dette kommer av at så fremt som det er interessant å se på hvilke land Norge gir økonomisk bistand til, er det også interessant å se på hvem vi ikke gir bistand til. Begge disse formene for valg kan være strategiske. Det var derfor svært viktig å prøve å dekke alle medlemsland i FNs generalforsamling, og så mange land som datasettene tillot. Alle landene er kodet i COW country codes, det vil si at alle datasettene som er satt sammen (merget) har denne kodingen. Det var i tillegg nødvendig å sørge for at variabelen *year* strakk seg fra 1960 til 2014, ettersom det var her tallene fra Norad startet fra, de strakk seg enda lengre enn *United nations general assembly voting data*, det gitte forskningsrommet er derfor fra 1960-2014. I en god del land mangler tall på de tidligere årene for BNP. Dette er nok ganske naturlig ettersom det er en omfattende prosess å samle denne dataen.

3.3.1 Avhengig variabel

Norsk økonomisk bistand, vist som ODA i datasettet er den avhengige variabelen i denne oppgaven. Variabelen viser altså den norske økonomiske bistanden som er gitt fra 1960 frem til 2014. Denne variabelen har ikke like mange observasjoner som de andre variablene, naturlig nok fordi Norge ikke har gitt ODA til alle landene som er med i undersøkelsen. ODA inkluderer også penger som Norge har fått tilbake, derfor finnes det ODA med negativt

fortegn. ODAen er målt i antall 1000 dollar. Videre i oppgaven vil det stå norsk ODA for å gjøre det klart at dette er den økonomiske bistanden Norge har gitt.

3.3.2 Hoved-uavhengig variabel

I prinsippet er det to hoved-uavhengige variabler i denne oppgaven. Den første variabelen har navnet *agree2un* i datasettet og står for voting similarity index (0-1), som tilsvarer til antall totale stemmer hvor begge stater er enige. Totale enige stemmer, der det er brukt to-kategori datastemming. 1= ja eller enighet om en sak og 2= nei uenighet om en sak (Bailey, Strezhnev og Voeten, 2015, s. 6). Denne variabelen representerer en score som viser hvor enig landet har vært med Norge i FNs generalforsamling. Den samling av problemerstillinger som har blitt stemt over på FNs generalforsamlinger opp gjennom årene er det som er brukt for å skape denne scoren. En score nærme 1 eller 1 vil bety stor likhet i stemmegivningen. Det er ikke en spesielt logisk forkortelse av denne variabelen, men den vil videre kalles Likhet kategori 2.

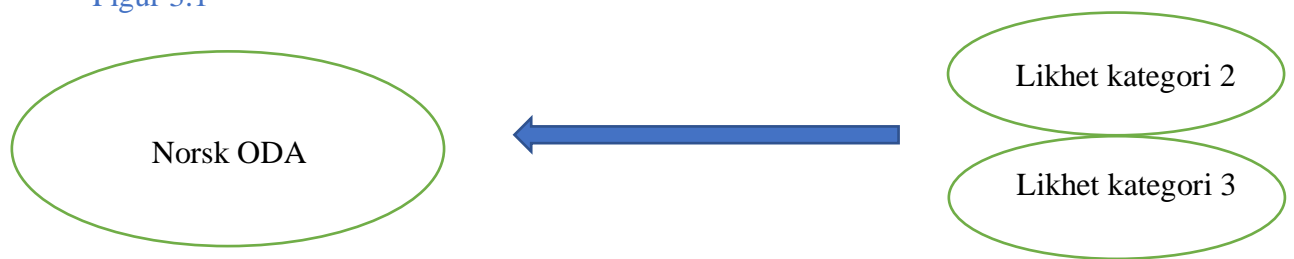
Den neste hoved-uavhengige variabel ligner svært mye på den tidligere nevnte variabelen, men den har en tredje kategori. Navnet på denne variabelen i datasettet er *agree3un*.

Kategorien som her er lagt til heter abstain, altså at et land velger å avstå fra å stemme på en problemstilling i FNs generalforsamling. Dersom man velger denne kategorien, som er kodet som 2 vil det telle som en halvveis enighet med ja og nei. Dette viser seg å ha en ganske stor påvirkning på resultatet av scoren mellom 0 og 1, det har derfor blitt nødvendig å gjøre to regresjonsanalyser. Ettersom det heller ikke er en svært god oversettelse av denne variabelen vil den hete Likhet kategori 3 videre i oppgaven.

Argumentet for å benytte begge disse tilsynelatende like variablene er at den ene har en kategori som kan gi større utslag på analysen. Det virker derfor riktig å innlemme denne som en sikkerhet på at den statistiske undersøkelsen som skal gjennomføres blir mest mulig korrekt. Hovedtanken var at det ikke skulle være nødvendig å benytte seg av de to variablene i separate regresjonsanalyser, men det har blitt tiltrent ettersom de påvirker hverandre på en måte som ikke er korrekt. Dette ble tydelig ettersom jeg gjennomførte en regresjonsanalyse fraskilt som ga et svært annerledes utfall enn samlet. Sjekket selvfølgelig dette med og uten kontrollvariabler.

Årsakssammenhengen mellom den avhengige og de to hoved-uavhengige variablene er fremstilt på følgende måte:

Figur 3.1

3.3.3 Kontrollvariabler

Valget av kontrollvariabler har i oppgaven vært basert på de variabler som i tidligere analyser av økonomisk bistand har vist seg å være viktige. Kontrollvariablene er inkludert for å kunne gi et større bilde på den norske bistanden. Enkelte av variablene som spesielt BNP per innbygger er inkludert for å regulere for de landene vi er enige med i FNs generalforsamling som vi ikke gir bistand til.

Den første valgte variabelen heter *e_migdppc* i datasettet og representerer GDP per capita. Videre i oppgaven har jeg valgt å kalle denne variabelen for BNP, dette er altså BNP per innbygger. Variabelen strekker seg helt fra 1789 til 2016. Grunnet tidsbegrensningen har jeg kodet om *year* slik at denne også går fra 1960 til 2014. Spørsmålet som er stilt for å danne variabelen er hva er BNP per innbygger? (Coppedge et. al., 2019a, s.326).

Neste kontrollvariabel heter *e_polity2* i datasettet, og representerer hvordan landet scorer på en styresettskala. Det er en skala som går fra 10 til -10. 10 representerer et fullstendig demokrati og -10 representerer et fullstendig autokrati (Coppedge et. al., 2019a, s.321). Videre i oppgaven vil variabelen refereres til som Demokrati. Denne variabelen er en modernisert versjon av styresett variabelen for å vise hvilken grad av demokrati landet befinner seg i på det gitte år. Dette sier altså noe om den grad av styreform landet har på det gitte år. Denne variabelen er inkludert for å skille ut de demokratiske land som allerede stemmer likt som oss i utgangspunktet. Variabelen strekker seg fra 1800 til 2017 og er i likhet med ovennevnte kodet om slik at *year* går fra 1960 til 2014.

Den tredje kontrollvariabelen er kalt *e_pelifeex* i datasettet, og representerer hvor lenge det er normalt å leve i det gitte land i det gitte år. Gjennomsnittlig levealder vil den bli kalt videre i

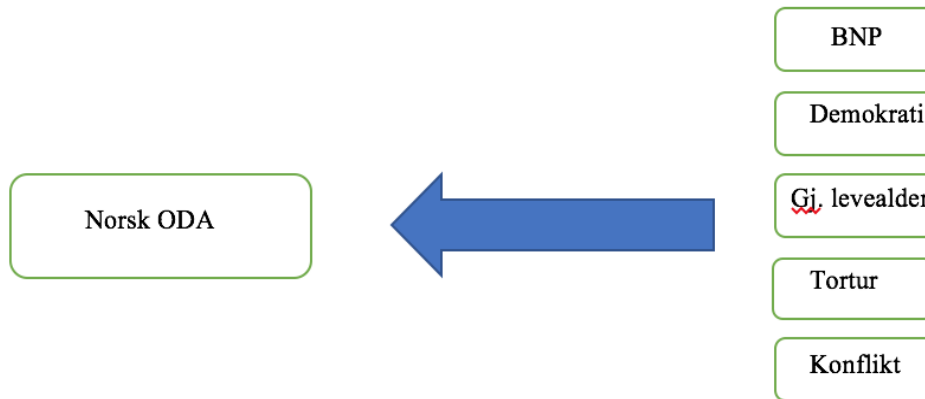
oppgaven, og sier noe om hvordan det går med et land. Det kan også indikere en sultkrise eller konflikt i et land i det gitte år. Det er derfor nødvendig å ha med denne variabelen, da den kan være med på å fremheve disse hendelsene. Om et land opplever svært høy dødsrate på et gitt år vil det påvirke gjennomsnittlig levealder i stor grad (Coppedge et. al., 2019a, s.329). Denne variabelen strekker seg fra 1800 til 2018, men er også kodet om slik at *year* går fra 1960 til 2014. Data som mangler i denne variabelen er interpolert ved bruk av lineær interpolasjon (Coppedge et. al., 2019a, s.329).

Fjerde kontrollvariabelen heter *v2cltort* i datasettet og spørsmålet som er stilt i forhold til denne er hvorvidt det er frihet fra tortur (Coppedge et. al., 2019a, s.161). Tortur refereres til i denne variabelen som at staten eller agenter av staten bruker ekstrem smertepåføring enten psykisk eller fysisk med den intensjon om å presse ut informasjon (Coppedge et. al., 2019a, s.161). Variabelen er på ordinalt nivå konvertert inn til intervaller og strekker seg fra 1789 til 2018 (Coppedge et. al., 2019a, s.161). Denne er i likhet med de andre kontrollvariablene kodet om til *year* 1960 til 2014. Videre i oppgaven kalles variabelen bare Tortur.

Den siste kontrollvariabelen heter *e_miinterc* i datasettet og representerer voldelig konflikt innad i landet. Denne kontrollvariabelen er inkludert fordi den vil si noe om de kriser som kan ha skjedd som igjen påvirker den norske ODAen. Spørsmålet som er stilt for å skape variabelen er: har landet opplevd en intern voldelig konflikt (Coppedge et. al., 2019a, s.330). Kodet 1 hvis landet opplevde konflikt på det gitte året og 0 hvis ikke, det er altså en dikotom variabel. Den data som her mangler er kodet som 0. Ulikt fra de andre kontrollvariablene strekker denne variabelen seg til kun 2000. Den er derfor kodet *year* 1960 til 2000 og videre i oppgaven vil variabelen kalles Konflikt.

Årsakssammenhengen mellom den avhengige og kontrollvariablene kan illustreres på denne måten:

Figur 3.2

3.4 Deskriptiv statistikk

Den deskriptive statistikken fremvist i tabell 3.1 viser observasjoner, gjennomsnitt, standardfeil, minimumsverdier og maksimumsverdier for de kontinuerlige variablene. Verdt å merke seg her er den lave minimumsverdien på gjennomsnittlig levealder. Grunnen til dette tallet kommer av folkemordet i Rwanda i 1994, på kort tid ble mellom 800.000 og 1.000.000 mennesker drept (FN, 2018). Dette førte naturlig nok til en svært lav gjennomsnittsalder for dette året.

Tabell 3.1

Variabler	Observasjoner	Gjennomsnitt	Std.feil	Min	Maks
Norsk ODA	3982	7203.737	18951.74	-29366.26	678601.3
Likhet kategori 2	8526	.830297	.12820077	0	1
Likhet kategori 3	8527	.753633	.1181176	0	1
BNP	8051	10248.78	14190.59	134	220717
Demokrati	8030	.7061021	7.44417	-10	10
Gj. levealder	8030	64.32146	10.58353	12.6	83.6
Tortur	8810	.3014296	1.625584	-3.067	3.658
Konflikt	6199	.1343765	.3410839	0	1

4.0 Analyse

4.1 Regresjonsanalyse

Nå har vi kommet til det punktet i oppgaven hvor regresjonsmodellene vil presenteres, som nevnt i metod delen har jeg gjennomført to regresjonsanalyser. Den første regresjonsmodellen vil være med Likhet kategori 2 som hoved-uavhengig variabel. Videre vil regresjonsmodell nummer to inneholde Likhet kategori 3 som hoved-uavhengig variabel. Begge regresjonsanalysene vil ha to modeller. Det vil hovedsakelig bli lagt vekt på verdiene og faktorene R^2 , b-koeffisienten og signifikansnivå.

4.2 Modellene, regresjonsanalyse 1

Tabell 4.1

VARIABLER	Modell 1 Norsk ODA	Modell 2 Norsk ODA
Likhet kategori 2	-21,714*** (3,537)	-1,915 (2,607)
BNP		-0.453*** (0.0662)
Demokrati		8.434 (41.74)
Gj. levealder		-117.8*** (30.85)
Tortur		1,270*** (202.1)
Konflikt		1,413** (559.1)
Konstant	24,931*** (2,898)	15,100*** (2,614)
N	3,962	2,165
R^2	0.009	0.068

t-statistikk i parentesene

*** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

Modell 1 viser kun den avhengige og den hoved-uavhengige variabelen. Det er for å vise effekten av denne ene variabelen på den avhengige variabelen norsk ODA. Likhet kategori 2 som representerer stemmegivningen i FNs generalforsamling har b-koeffisient på -21,714 som vil si at det er en negativ korrelasjon mellom de to variablene. Det vil altså si at en økning på enigheten altså Likhet kategori 2 med Norge i stemmegivningen gir en endring på -21,714 i tusen dollar. Det vil bety at enighet i problemstillinger ikke nødvendigvis fører til at vi gir mer norsk ODA til det landet. I modellen inngår det 3962 observasjoner, modell 2 har en god del færre observasjoner, 2165. Betydningen av dette er at det ikke nødvendigvis er så lett å sammenligne de to modellene. R^2 sier noe om forklaringskraften til modellen, denne er på 0,009, noe som er relativt lavt, kun 0,9%. Dette forteller oss at 0,9% av variansen i den avhengige variabelen kan forklares av den uavhengige variabelen. Signifikansnivået er på tre signifikansstjerner som vil si at det er under 1% sjanse for at en sann nullhypotese forkastes. P-verdien til den hoved-uavhengige variabelen er altså signifikant som vil si at det er en statistisk sammenheng mellom variablene. Modell 1 er altså statistisk signifikant og har en p-verdi på under 0,05 som vil si at den er generaliserbar for alle land.

I modell 2 er alle variablene med i analysen og dette har hatt klare utslag på b-koeffisienten til den avhengige variabelen. Det har også hatt et utslag på signifikansnivået, ettersom den ikke lenger er signifikant. Variabelen har nå en b-koeffisient med verdien -1,915, som vil si at det er en negativ korrelasjon. En endring i Likhet kategori 2 vil føre til en endring på norsk ODA på -1,915. Denne er dog ikke statistisk signifikant som vil egentlig si at dette resultatet ikke kan anse at det er en statistisk sammenheng. BNP har en negativ b-koeffisient som vil si at en økning i BNP per innbygger fører til en endring i norsk ODA på -0,453, en relativt liten endring. Ikke overraskende at Norge gir mindre til land med høy BNP, da de trolig ikke kvalifiserer til ODA for det gitte år. Denne er også statistisk signifikant med hele tre signifikansstjerner. Demokrati eller polityscoren har en positiv b-koeffisient på 8,434, som vil si at en økning i demokratiscoren vil gi positivt utslag på norsk ODA. Samtidig er ikke denne statistisk signifikant og dermed er det ikke nødvendigvis en statistisk sammenheng mellom variablene, det som er helt sikkert er at vi ikke kan si hvordan sammenhengen er med sikkerhet. Gjennomsnittlig levealder har negativ korrelasjon, som vil si at en økning i gjennomsnittlig levealder vil føre til negativ norsk ODA som vil bety at vi gir mindre i ODA til dette landet. Noe som er logisk ettersom gjennomsnittlig levestandard sier noe om hvor godt et land fungerer. Signifikansnivået er på tre stjerner og det betyr at det er en statistisk

sammenheng mellom variablene.

Variabelen Tortur har en b-koeffisient med en score på 1,270 som er en positiv korrelasjon. Videre har variabelen Konflikt også en positiv korrelasjon på 1,413 og begge er statistisk signifikante med henholdsvis tre og to signifikansstjerner. Forklaringskraften har økt i modell 2, den er nå på 6,8% som er en økning på 5,9%. Et negativt stigningstall som det er i to av kontrollvariablene forteller altså at en økning i BNP og gjennomsnittlig levealder som altså gir en negativ norsk ODA. Alle disse resultatene var på mange måter forventet ettersom høy BNP og høy levealder tyder på god statlig økonomi.

4.3 Modellene, regresjonsanalyse 2

Tabell 4.2

VARIABLER	Modell 1 Norsk ODA	Modell 2 Norsk ODA
Likhet kategori 3	-17,133*** (4,070)	-4,769 (3,172)
BNP		-0.449*** (0.0662)
Demokrati		14.25 (41.96)
Gj. levealder		-115.3*** (30.78)
Tortur		1,266*** (202.0)
Konflikt		1,377** (559.4)
Konstant	19,723*** (2,981)	16,840*** (2,742)
N	3,962	2,165
R ²	0.004	0.069

t-statistikk i parentesene

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

I regresjonsanalyse 2 ser vi svært mye av det samme som i regresjonsmodell 1, jeg finner det derfor ikke nødvendig å gå gjennom alle effektene på nytt, men heller beskrive de endringer som kommer frem i denne tabellen eventuelt de likheter som er nødvendig å nevne. Det opereres med forskjellige tall, men effekten og det signifikante nivået virker på samme måte. Grunnlaget for å gå gjennom alle b-koeffisientene virker derfor ikke å være sterk nok. Likevel virker det nødvendig å nevne noen av de forskjeller som finnes i modellene, utover forskjellige tall.

R^2 i modell 1 har en lavere verdi på 0,04%, det vil si at variabelen forklarer kun 0,04% av forklaringen. Det er likevel viktig å huske på at denne verdien ikke sier like mye om modellen fordi det er mulig å få en høy R^2 verdi samtidig som modellen ikke passer dataen i det hele tatt (Minitab, 2013) Lave R^2 scorer trenger altså nødvendigvis ikke å være negativt.

Regresjonsanalyse 2 viser i likhet med regresjonsanalyse 1 at b-koeffisienten er statistisk signifikant i modell 2. Dette betyr at det ikke er mulig å fastslå den statistiske sammenhengen mellom den avhengige og uavhengige variabelen i denne regresjonen heller.

4.4 utfordringer og svakheter ved modellene

Det første som er verdt å nevne er at det er en god del data som mangler på de forskjellige landene og de forskjellige variablene. Missing values som det heter er ikke positivt for analysens troverdighet. Likevel er det slik at de observasjoner og tall som mangler skal ikke påvirke den gitte regresjonsanalyse, det virker likevel riktig å anta at dette ikke er positivt. I den forstand at variablene mangler noen av de målinger som påvirker validiteten. Datasettet som er brukt på stemmegivingen i FNs generalforsamling har sine svakheter, dyadic indicators som er det beste målingsinstrumentet for å sammenligne kan ikke si noe om de underliggende årsakene for stemmegivningen (Voeten, 2012, s. 14). Videre er det noen svakheter med tanke på å sette datasettene sammen. Hovedgrunnen til at dette er vanskelig er fordi systemet av landene som er valgt er COW country codes og disse oppdateres jevnlig. Likevel er det ikke et enkelt system ettersom land kommer og går, og dermed er det utfordrende å sette sammen de varierte datasettene (Cheibub, Gandhi og Vreeland, 2010, s. 75).

5. Diskusjon

I denne delen av oppgaven ønsker jeg å si noe om resultatene i analysen og hva det betyr for den gitte hypotesen. I tillegg vil jeg inkludere teorikapittelet og vurdere mine resultater opp mot dette. Hypotesen ble dannet i grunnlag på den ledende teorien om hvordan stater oppfører seg, det vil si strategisk. Denne slutningen dannet følgende hypotese: *H1: Norge gir bistand strategisk, og hvor mye norsk bistand et land mottar vil derfor korrelere med hvor likt landet har stemt i FNs generalforsamling.* Et helhetlig syn på begge regresjonsanalysene og deres modeller ga et annet svar, det tyder nemlig på at Norge ikke gir mer til de landene som stemmer likt som de i FNs generalforsamling. Det er dog ikke grunnlag for å si om Norge gir økonomisk bistand strategisk da det kan være like strategisk og ikke gi bistand til et land. Grunnen til at vi som regel ikke gir bistand til et land er fordi det ikke er et utviklingsland. Dette er jo kontrollert for i analysen ved å trekke inn BNP per innbygger. Likevel er det viktig å nevne at i begge regresjonene blir den hoved-uavhengige variabelen ikke signifikant. Det vil altså si at når kontrollvariablene legges til holder ikke lenger den statistiske sammenhengen mellom den avhengige og den uavhengige. Sannsynligheten for at jeg da forkaster en sann nullhypotese er til stede, dermed kan ikke den opprinnelige hypotesen forkastes eller ei kan nullhypotesen.

Mulighetene for å ha gjort Type I og Type II-feil bør også tas i betraktning i denne undersøkelsen. Hvis nullhypotesen forkastes selv om den i virkeligheten er sann, begår en feil av type I (Ringdal, 2013, s. 340). Ettersom signifikansnivået på alle variablene ikke er på under 0.05 tyder det på at det kan være gjort en type I feil. Sannsynligheten for feil av type II øker jo lavere signifikansnivået er, og jo høyere signifikansnivå, jo mindre blir faren for type II-feil (Ringdal, 2013, s. 341). En god del av variablene har høyt statistisk signifikansnivå altså en p-verdi på under 1%. Ettersom modellen har mange observasjoner og sådan et stort utvalg vil sannsynligheten for en slik feil minske. Det er likevel som nevnt i utfordringer og svakheter i modellene nevnt noen av de årsaker som kan påvirke utfallet av regresjonen.

Etter en gjennomgang av en god del av dataen kommer det frem at det er en del år som skiller seg ut. Her snakker jeg om de årene hvor det skjedde store rystende konflikter som tok livet av mange mennesker. Det henvises til folkemord, blant annet folkemordet i Rwanda i 1994, folkemordet i Sudan i 2003 og det mer langvarige folkemordet som skjedde fra 1975 til 1979 i Kambodsja. Dette er alle hendelser som påvirker den norske økonomiske bistanden. Tabell

5.1, 5.2 og 5.3 er alle hentet direkte fra datasettet og viser tydelig hvordan den norske bistanden øker i det kommende året etter katastrofen har inntruffet.

Tabell 5.1

625	2003	.76364	.69332999	Sudan	33312.262	.	-6	63.8	-2.045
625	2004	.73214	.68571001	Sudan	57185.819	.	-6	64.1	-.368

Tabell 5.2

517	1994	.7	.61764997	Rwanda	8777.2975	446	-6	12.6	-.78
517	1995	.8	.68571001	Rwanda	16328.347	634	-6	44.6	-.142
517	1996	1	.80000001	Rwanda	24488.184	632	-6	45.9	-.142

Tabell 5.3

811	1978	.80952	.74074		.	874	-7	24.2	-3.044
811	1979	.81481	.70238	Cambodia	860.0872	900	.	24	-2.295
811	1980	.91489	.75658	Cambodia	202.47424	923	.	52.5	-1.889

Gradvis som årene har gått har Norges økonomiske bistand blitt mer spisset. Det har vært et økt engasjement for å hjelpe mer og bredere (Utenriksdepartementet, 2017). Målet med norsk økonomisk bistand er å bidra til konfliktforebygging og løsning. Videre vil Norge bygge motstandskraft og lage et grunnlag for inkluderende økonomisk, sosial og politisk utvikling (Utenriksdepartementet, 2017). Det er også et mål å bedre levekår, og demokratibyggning (Utenriksdepartementet, 2017). Samtidig som Norge har disse målene hevdes det i en undersøkelse av det anerkjente britiske forskningsinstituttet Overseas Development Institute at giverland legger mer egeninteresse i internasjonal bistand (Calleja & Gulrajni, 2019, s. 8). Trendene i datasettet i denne oppgaven tyder likevel på at Norge muligens befinner seg delvis utenfor denne kategorien. En endring i geografisk makt og politikk fører til en endring i giverens agenda og ambisjon (Calleja & Gulrajni, 2019, s. 2). Det vil si at den som sitter med makten naturligvis er med på å prege den økonomiske bistanden.

Det er ulike aspekter ved at man ønsker å gi bistand og tabellen som ODI kom ut med i mars i år forklarer noen av de hensynene som må tas i betraktning i valget av økonomisk bistand. Forskerne Nilima Gulrajani og Rachael Calleja (2019) har samlet inn en god del av informasjonen land går gjennom før de tar en beslutning om økonomisk bistand. Indeksen i tabell 5.4 viser hvordan Norge ligger på indeksen i forhold til andre land. Tabellen er hentet fra dokumentet skrevet av Nilima Gulrajani og Rachael Calleja (2019). Rapporten viser at Norge ligger på 5.plass av de 29 land som er inkludert i rapporten. Det som Norge scorer dårligst på er folkets villighet til å bidra, såkalt public spirit (Calleja & Gulrajan, 2019, s.4).

Muligens kan dette bety at det norske folk er i tvil om hva slags bistand som fungerer eller om det faktisk fungerer i det hele tatt.

Tabell 5.4

	Overall	Needs	Global co-op	Public spirit
Luxembourg	1	4	9	1
UK	2	3	4	7
Sweden	3	2	7	14
Ireland	4	1	15	4
Norway	5	5	5	13
Canada	6	8	3	15
Japan	7	22	1	2
Finland	8	9	6	12
US	9	6	10	20
France	10	21	2	18
Denmark	11	7	19	6
Korea	12	20	8	5
Iceland	13	11	17	3
Australia	14	16	11	9
Switzerland	15	19	12	10
Germany	16	12	14	22
Netherlands	17	14	16	19
Belgium	18	17	22	8
New Zealand	19	28	13	11
Italy	20	23	18	24
Spain	21	24	20	23
Portugal	22	27	24	17
Czech Republic	23	13	23	26
Hungary	24	25	25	21
Slovenia	25	26	26	16
Poland	26	10	28	25
Austria	27	18	21	29
Greece	28	15	29	28
Slovak Republic	29	29	27	27

Tabell 5.4. ”Rank overall and by sub-component”, 2019.

(<https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/resource-documents/12635.pdf>).

Oppgaven har hatt tyngde på å finne ut hva som driver økonomisk bistand. Det som har blitt klarere og klarere gjennom oppgaven er at det også burde gjøres en grundig undersøkelse på hva slags bistand som fungerer, fordi dette henger tett sammen med hva som driver bistanden. De norske myndigheter har en god oversikt over dette og det er trolig denne informasjonen som sørger for at Norge klarer å gjennomføre en mer effektiv bistand med gode resultater. I sammenheng med teorien til Minoiu og Reddy (2009) som finner i sin undersøkelse at skandinaviske land skaper en større økonomisk vekst i de landene hvor de bidrar (Minoiu & Reddy, 2009, s. 9).

6. Konklusjon

Camelia Minoiu og Sanjay G. Reddy (2009) har gjennom sin forskning argumentert for at de nordiske landene er mindre strategiske i sin utvelgelse av landene de velger å gi bistand til. Analysen som er gjort i denne oppgaven kan på noen områder støtte denne teorien. Det er likevel som nevnt i diskusjonen ikke stort nok grunnlag for å hevde i konkret forstand de resultater som fremligger. Dette kommer hovedsakelig av det lave statistiske signifikansnivået på den hoved-uavhengige variabelen i modell to i begge regresjonsanalysene.

Denne kvantitative undersøkelsen fremlegger at variablene som er brukt kan være med på å forklare noen av de grunnene for å gi norsk bistand. Resultatene i regresjonsanalysene stemmer ikke overens med den rådende teorien om at alle stater er strategiske. Det viser seg at når det kommer til norsk økonomisk bistand er det spredning i mottakerland såfremt som utbredelse av å hjelpe til der det trengs, spesielt etter naturkatastrofer og store interne konflikter. Oppgaven kan derfor i større grad støtte forskningen til Minoiu og Reddy (2009), enn den rådende teorien.

Oppsummert virker det riktig å si at denne oppgaven har vært med på å belyse noen av de variabler som er med på å påvirke hvorfor Norge bidrar med økonomisk bistand. I tillegg har det vist seg at det er flere måter å være strategisk på, og at det er mange faktorer som påvirker utfallet av strategiske statlige valg. Det som kan være spennende for fremtidig forskning er å inkludere flere variabler, og også se spesifikt på landområder. I tillegg ville det være interessant å se på effekten av den norske bistanden i et større dypdykk for deretter å peile ut den strategi og organisering som fungerer.

7. Litteraturliste

Alesina, A. & Dollar, D. (2000). Who Gives Foreign Aid to Whom and Why? *Journal of Economic Growth*, 33–63. doi:<https://doi.org/10.1023/A:1009874203400>

Bailey, M., Strezhnev, A. & Voeten, E. (2015) United Nations General Assembly Voting Data. *Codebook*, 1-11.

Calleja, R. & Gulrajani, N. (2019). *Rank overall and by sub-component*. Hentet fra <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/resource-documents/12635.pdf>

Calleja, R. & Gulrajani, N. (2019). The Principled Aid Index. *ODI*, 1-12.

Cheibub, J.A., Gandhi, J., & Vreeland, J.R. (2010). Democracy and dictatorship revisited. *Public Choice*, 143: 67–101. doi: 10.1007/s11127-009-9491-2

Coppedge, M., Gerring, J., Knutsen, C.H., Lindberg, S.I., Teorell, J., Altman, D., ... Ziblatt, D. (2019a). V-Dem Codebook v9. *Varieties of Democracy (V-Dem) Project*. doi:<https://doi.org/10.23696/vdemcy19>

Coppedge, M., Gerring, J., Knutsen, C.H., Lindberg, S.I., Teorell, J., Altman, D., ... Ziblatt, D. (2019b). V-Dem [Country-Year/Country-Date] Dataset v9. *Varieties of Democracy (V-Dem) Project*.

Dreher, A., Eichenauer, V.Z. & Gehring, K. (2016). Geopolitics, Aid, and Growth: The Impact of UN Security Council Membership on the Effectiveness of Aid. *THE WORLD BANK ECONOMIC REVIEW*, VOL. 0, NO. 0, 1–25. <https://doi.org/10.1093/wber/lhw037>

FN. (2018, 7.september). Rwanda. Hentet fra <https://www.fn.no/Land/Rwanda>

Haugen, H.M. (2016). *Kampen om utviklingen* (1. utg.). Oslo: Cappelen Damm AS.

Lührmann, A., McMann, K. & van Ham C. (2018) Democracy Aid Effectiveness: Variation Across Regime Types. *V-Dem institute*, 1-50.

Matlary, J.H. (2002, 12. august). En strategisk undersøkelse av norsk utenrikspolitikk. Hentet fra <https://www.sv.uio.no/mutr/publikasjoner/rapporter/rapp2002/Rapport46.html>

Mechkova, V. & Sigman, R. (2016). Varieties of Democracy (V-Dem), Policy Brief. Hentet fra https://www.v-dem.net/media/filer_public/f9/08/f908eb53-c0e2-40f0-9294-e067537d8f0b/v-dem_policybrief_5_2016.pdf

Minitab. (2013, 30.mai). Regression Analysis: How Do I Interpret R-squared and Assess the Goodness-of-Fit? Hentet fra <https://blog.minitab.com/blog/adventures-in-statistics-2/regression-analysis-how-do-i-interpret-r-squared-and-assess-the-goodness-of-fit>

Minoiu, C. & Reddy, S.G. (2009). Development Aid and Economic Growth: A Positive Long-Run Relation. *IMF Working Paper*, 1-35.

OECD. (2019, 12.mai). Net ODA. Hentet fra <https://data.oecd.org/oda/net-oda.htm>

OECD. (2019, 10.mai). The organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Hentet fra <http://www.oecd.org/about/>

Ringdal, K. (2013) *Enhet og Mangfold – Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (3. utg.). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

Utenriksdepartementet. (2017, 29.juni). Strategisk rammeverk for norsk innsats i sårbare stater og regioner. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/ud/dokumenter/planer/saarbar-strategisk-rammeverk-oppdatert120717.pdf>

Voeten, E. (2012). Data and Analyses of Voting in the UN General Assembly. *SSRN*, 1-24.
doi:<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2111149>

Tvedt, T. (2017). *Det internasjonale gjennombruddet* (1.utg.). Oslo: Dreyers forlag.